

POSLOVNA ETIKA (2012./2013.)

Naziv predmeta	Poslovna etika	
Ime i prezime profesora	doc.dr.sc. Marija Čutura	
Znanstveno nastavno zvanje	docent	
Tip predmeta	Izborni predmet smjera 1 i 2	
ECTS	4	
Semestar u kojem se sluša	8	
Osnovni način polaganja	Pismeni (kolokviji i cjeloviti ispit) i usmeni ispit, analiza slučajeva (case study)	
Kalendar nastave		
Opis predavanja	Predavanje 1	Uvod u poslovnu etiku i korporacijsku društvenu odgovornost. Etika i moral. Odnos između zakonitog (legalnog) i etičnog. Poslovna etika i društvena odgovornost poslovanja.
	Predavanje 2	Opća etika, socijalna etika i poslovna etika. Opća etika i ekonomska pravda. Filozofski pristupi u rješavanju etičkih problema u poslovanju.
	Predavanje 3	Poslovna etika: primijenjena etika u području poslovanja: vrijednosti, norme, načela i principi poslovne etike. Predmet poslovne etike. Zadaća poslovne etike.
	Predavanje 4	Temeljna pitanja poslovne etike i društvene odgovornosti poduzeća: pravda ili profit. Odnos između profitabilnog i moralnog poslovanja. Odnos između društvene odgovornosti i poslovne etike.
	Predavanje 5	Interesno dioništvo: pojam interesnih dionika, zahtjevi interesnih dionika, sukobi interesnih dionika, upravljanje sukobima interesnih dionika.
	Predavanje 6	Implementacija i unapređenje etičkog poslovanja: etički kodeks, etičke strukture, procedure i postupci.
	Predavanje 7	Etičke dileme, etički slučajevi, analiza i rješenja etičkih slučajeva. Proces donošenja etičkih odluka.
	Predavanje 8	Suvremeno poimanje društvene korporacijske odgovornosti.
	Predavanje 9	Društvena odgovornost u uvjetima globalizacije: povijest, teorijski pristupi i praksa.
	Predavanje 10	Strategija društvene odgovornosti, implementacija društveno odgovornog poslovanja: postupci, procedure, standardi.
	Predavanje 11	Prednosti društveno odgovornog poslovanja: zaposlenici, potrošači, vlasnici i menadžeri, zajednica, vlada, investitori, javnost, korporativni imidž i društvena odgovornost.
	Predavanje 12	Aktivnosti društveno odgovornih tvrtki
	Predavanje 13	Društvena odgovornost u posebnim područjima: društvena odgovornost u marketingu
	Predavanje 14	Društvena odgovornost u posebnim područjima: odnosi s investitorima

	Predavanje 15	Poslovno komuniciranje, poslovni bonton, korporativni protokol
Kompetencije koje predmet razvija	1. Teorijska znanja iz područja poslovne etike 2. Analiza odnosa između teorijskih polazišta poslovne etike i etičkih slučajeva u praksi 3. Sposobnosti zaključivanja o etičkim dilemama u poslovnoj praksi i načinu njihova rješavanja. 4. Razumijevanje društvene odgovornosti poslovanja i njenog značaja.	
Literatura	Obvezna	1. Krkač, Kristijan, ur., <i>Uvod u poslovnu etiku i korporacijsku društvenu odgovornost</i> , Mate, 2007. 2. Bebek, B., Kolumbić, A., <i>Poslovna etika, Sinergija</i> , Zagreb, 2000. 3. Bilješke s predavanja (2013)
	Dopunska	1. Eduard, Osredečki, <i>Poslovno komuniciranje i poslovni bonton, uvod u korporacijski protokol</i> , d.o.o. Edo, 2000, Zagreb. 2. Maier, Corinne, <i>Dobar dan lijenosti: o umijeću i potrebi zabušavanja na poslu</i> , Naklada OceanMore, 2004, Zagreb. 3. Michel, Albert, <i>Kapitalizam protiv kapitalizma</i> , ŠK Zagreb, 1995. 4. Naomi Klein, <i>No Logo</i> , Tridvajedan, Zagreb, 2002. 5. Pavlek, Zvonimir, <i>Drugo lice marketinga: ono što vas je zanimalo, a niste se usudili pitati</i> , Alfa, Zagreb, 2003. 6. Peter Drucker, <i>Nova zbilja</i> , Novi Liber, Zagreb, 1992. 7. Phillips Peter, <i>Cenzurirano 2004</i> , Biblioteka Novo društvo, nakladnik, TELEDisc, 2003.

Obaveze studenata na kolegiju: dolazak na nastavu i vježbe min. 50%.

Pravila vezana uz ispit:

- Provjera znanja će se odvijati kroz pismeni dio ispita (kolokviji ili cjeloviti pismeni ispit) i usmeni ispit. Prvi kolokvij nije moguće ponavljati. Drugi kolokvij je moguće ponavljati u prvom lipanjskom roku kolegija.
- **Konačna ocjena**
- Konačna ocjena predstavlja zbroj ukupno ostvarenih bodova tijekom polaganja kolokvija i izrade studije slučaja.
- Pismeni ispit nosi max. 30 bodova, a 15 bodova je granica prolaznosti.
- Svaki se kolokvij ocjenjuje, te na osnovu dobivenih ocjena na kolokvijima formira konačna ispitna ocjena.
- Ispitna lista se sastoji od min 3 i maksimalno 6 pitanja koji mogu nositi min.5 i max. 10 bodova, da ukupni zbroj na testu bude max. 30 bodova.

Sustav bodovanja pismenog ispita:

Bodovi	Ocjene
15	2
18	2+
19	3-
20	3
21	3
22	3+
23	4-
24	4
25	4+
26	5-
27-	5

Studije slučaja - mogućnost dodatnih bodova i bolje ukupne ocjene:

- Studenti koji žele ostvariti bolju konačnu ocjenu mogu određen broj bodova prikupiti kroz analizu sadržaja/studiju slučaja određenih tema i njihovu prezentaciju.
- Dva studenta zajedno mogu napraviti studiju slučaja.
- Bodovi dobiveni na prezentacijama pribrajaju se na bodove u drugom kolokviju. Ukoliko studenti ne polažu ispit preko kolokvija, a urade studiju slučaja, ocjena dobivena na ispitu se uvećava za jednu ocjenu više.
- Ukoliko student sam napravi studiju slučaja i ista bude pozitivno ocjenjena, dobiva 10 bodova.
- Ukoliko dva studenta zajedno urade studiju slučaja i ista bude pozitivno ocjenjena, dobiva svaki po 5 bodova.
- Uvjet za pribrajanje bodova sa studije slučaja jeste da student osvoji minimalno 10 bodova na drugom kolokviju ili minimalno 15 bodova na cijelom ispitu.
- Teme se odabiru u dogovoru s predmetnim nastavnikom. Student ne može raditi temu koju nije odobrio nastavnik!
- Prezentacija treba biti pregledana od strane nastavnika i ocjenjena.
- Teme trebaju biti usko vezane uz kolegij, a prezentacija treba biti urađena u skladu s pravilima izrade prezentacije i usmenog prezentiranja.
- Studenti se mogu prijaviti s odabranom temom do 22.04.2013. godine.
- Prezentacije trebaju biti predane do 13.05. 2013. godine kako bi prezentacije mogle biti pregledane i bodovi pribrojani studentima koji polože ispit preko kolokvija, te kako bi se mogao napraviti raspored prezentiranja.
- Dogovor o temama: na nastavi i putem e-mail-a (marija.cutura@sve-mo.ba).
- Slanje prezentacija na ocjenu putem e-mail-a (marija.cutura@sve-mo.ba).

Prezentacija studije slučaja:

Prezentacija mora imati sljedeće dijelove: naslovnu stranu, sadržaj, uvod, razradu teme, zaključak i popis literature i ostalih korištenih izvora. Prezentacija treba imati minimalno 20 slajdova i maksimalno 25 slajdova.

Odabrani slučaj, situaciju ili problem treba obraditi u nekoliko razina:

- Teorijski dio: pojašnjavanje osnovnih pojmova, poslovne etike i društvene odgovornosti;
- Dio vezan uz predmet analize: pojašnjenje osnovnih pojmova vezanih uz odabrani predmet analize, informacije o predmetu analize, identifikacija etičkog slučaja i njegov opis;
- Zaključna razmatranja.

Prijedlog tema za analizu slučajeva (studenti mogu i sami predložiti temu):

Jednakost pri zapošljavanju (etnička diskriminacija, spolna diskriminacija, dobna diskriminacija)
Mobbing: zakon, etika, praksa
Etika u marketingu
Etika u oglašivačkoj industriji i sponzorstva
Etičke norme i finansijsko tržište
Etička pitanja u prodaji
Korupcija
Utaja poreza
Korporacijska društvena odgovornost i održivi razvoj
Poslovna etika i društvena odgovornost poduzeća –Pirate Bay
Poslovna etika i društvena odgovornost poduzeća – Piratska industrija
Piratska industrija i autorska prava
Plagiranje i autorska prava
Industrijska špijunaža i imitacija
Poslovna etika i društvena odgovornost poduzeća - Rad na crno
Poslovna etika i društvena odgovornost poduzeća – Siva ekonomija u BiH
Društveno odgovorni potrošač
Etičke dileme: društvene mreže i marketing
Facebook
Etičke dileme: djeca u marketingu
Etika u istraživanju tržišta
Zaštita potrošača u BiH
Društvena odgovornost u praksi bosanskohercegovačkih poduzeća
Moralni hazard u bankama (Bank of America)
Asimetričnost informacija u bankarstvu (kreditni rizik, prevare banaka)
Netransparentnost finansijskih tržišta (dojava informacija)
Tvrtke najbolji poslodavci u BiH i regiji
Najbolje kompanije na svijetu po kriteriju društveno odgovornog poslovanja
Socijalno poduzetništvo
Društvena odgovornost na primjeru Banca Intesa (R Srbija)
Poslovna etika-element uspješnog poslovanja
Kontraverzno oglašavanje
Skriveno oglašavanje
Etički slučajevi u automobilske industriji

Banke: valutna klauzula
Društvena odgovornost između marketinga i stvarnosti: banke u BiH i poslovanje u uvjetima krize
GMO

Orijentir za ispitna pitanja:

1. Pojasnite pojam, zadaću i predmet poslovne etike!
  2. Pojasnite tipove pravde!
  3. Faktori utjecaja na etički izbor.
  4. Razine etike: deskriptivna, normativna, metaetika i primijenjena etika.
  5. Pristupi normativne etike.
  6. Definirajte moral i pojasnite kriterije moralnosti!
  7. Navedite i pojasnite osnovna moralna načela u poslovnoj etici!
  8. Pojasnite pojam i vrste interesnih dionika!
  9. Pojasnite razine uključenosti organizacije u etično poslovanje!
  10. Pojasnite princip solidarnosti!
  11. Što je etički slučaj i kako prepoznati etičke slučajeve u poslovanju?
  12. Pojasnite što je etička dilema i koja pitanja u sebi sadrži?
  13. Pojasnite pojam društvene odgovornost i opća područja aktivnosti društvene odgovornosti poduzeća!
  14. Pojasnite ekonomski i socioekonomski model poslovanja!
  15. Strategije društvene odgovornosti.
  16. Razine društvene odgovornosti tvrtke.
  17. Mjere za unapređenje etičke klime i društvene odgovornosti poduzeća.
  18. Pojasnite temeljne etičke slučajeve!
  19. Pojasnite osnovnu tezu minimalističke etike, te navedite njenog zagovornika!
  20. Pojasnite osnovnu tezu realističke etike, te navedite njenog zagovornika!
  21. Odnos između profita i vrijednosti u dugom i kratkom roku!
  22. Obrazac za donošenje moralnih odluka: filozofski pristup.
  23. Rješavanje etičkih problema i slučajeva: identifikacija problema, dimenzije sukoba u moralnom odlučivanju.
  24. Postupci i pravila pri donošenju poslovne odluke, model donošenja moralne odluke.
  25. Konzumerizam.
  26. Potrošači kao interesni dionici.
  27. Okoliš kao interesni dionik.
  28. Zajednica kao interesni dionik: pozitivni i negativni utjecaji korporacije na zajednicu.
  29. Zaposlenici kao interesni dionici: prava i obveze.
  30. Vlasnici kao interesni dionici.
  31. Etički kodeks.
  32. Zviždanje.
-
1. Društvena odgovornost: pojam, koncept, povijest i razlozi za posvećenost društvenoj dogovornosti.
  2. Kome su korporacije odgovorne, a kome menadžeri: rangiranje autoriteta unutar korporacije?
  3. Korporacijsko građanstvo.
  4. Politika društvene odgovornosti: definiranje .
  5. Grupiranje tvrtki prema društvenoj odgovornosti.
  6. Mogući projekti društveno odgovornih tvrtki.
  7. Socijalna revizija.

8. Implementacija društvene odgovornosti tvrtke.
9. Faktori utjecaja na povećan značaj društvene odgovornosti poduzeća.
10. Međunarodne organizacije koje utječu na aktivnosti društvene odgovornosti.
11. Međunarodne smjernice na području društveno odgovornog poslovanja.
12. Poteškoće u implementaciji društvene odgovornosti.
13. Savjetnici u implementaciji društvene odgovornosti.
14. Standardi društvene odgovornosti.
15. Strateški pristupi upravljanju društvenom odgovornošću.
16. Koristi za tvrtku od implementacije i provedbe društvene odgovornosti.
17. Globalizacija i multinacionalne korporacije.
18. Gospodarsko-etičke teorije u uvjetima globalizacije.
19. Social-choice theory.
20. Problemi koji potiču raspravu o globalizaciji.
21. Problemi vezani uz multinacionalne korporacije.
22. Etički problemi u globaliziranom okružju: cijena rada.
23. Međunarodni radni standardi.
24. Odnosi s investitorima: transparentnost financijskog izvješćivanja.
25. Etika u marketingu.
26. Problemi vezani uz proizvod.
27. Problemi vezani uz cijenu.
28. Problemi vezani uz distribuciju.
29. Problemi vezani uz marketinšku komunikaciju.
30. Etika u oglašavanju.
31. Poslovni bonton.
32. Poslovna komunikacija.

Primjer ispitne liste:

1. Pojasnite pojam i vrste interesnih dionika? (max. 10 bodova)
2. Pojasnite temeljne etičke slučajeve! (max. 10 bodova)
3. Pojasnite jedan od faktora utjecaja na povećani značaj društvene odgovornosti! (max. 5 bodova)
4. Pojasnite pojam i dimenzije društvene odgovornosti! (max. 5 bodova)